

Digitalisaation vaikuttavuuden systeemimalli kuvaa julkisen hallinnon digitalisaation systeemiä ja sen sisällöllinen rajaus perustuu julkisen hallinnon strategiaan ja keskeisten digitalisaatiotoimijoiden yhteiseen näkemykseen Suomen julkisen hallinnon digitalisaation kehittämisestä. Malli on luotu osana valtiovarainministeriön Digitalisaation edistämisen ohjelmassa vuosina 2020–2022 toteutettua digitalisaation vaikuttavuuden tilannekuvatyötä.

Tässä kuvassa on esitetty systeemimallin keskeinen alue, joka on johtamisen näkökulmasta ajankohtainen. Alue sisältää Digimurroksen kehän ja sitä eri kulmista tukevat viisi vipua: tietoturvan ja tietosuojan vipu, lainsäädännön vipu, yhteiskehittämisen vipu, taloudellisuuden vipu ja kestävyysvipu.

Digimurroksen kehä kuvaa julkisen hallinnon digitalisaation murrosta. Tällä kehällä tietoresurssien hyödyntäminen mahdollistaa automaatioasteen kasvun ja sitä kautta pienemmän hallinnollisen taakan asiakkaalle. Kun tieto siirtyy isommalta osin automaattisesti, käytettävyys ja käyttökokemus paranevat ja digipalveluiden käyttö kasvaa. Tämän tulisi johtaa parempaan palvelun saatavuuteen ja sitä kautta osallisuuden paranemiseen sekä parempaan asiakaskokemukseen. Tätä kautta luottamus yhteiskuntaan kasvaa, mikä mahdollistaa kehityksen etenemisen tietoresurssien hyödyntämisen saralla.

Digimurroksen kehän poikki kulkee automaation oikopolku, jossa tietoresurssien hyödyntämisellä ja automaatiolla pyritään kasvattamaan automaattipalvelun määrää ja sitä kautta turvaamaan palveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Lisäksi kehän poikki kulkee tiedolla johtamisen oikopolku, jossa tietoresurssien hyödyntäminen mahdollistaa tiedon hyödyntämisen päätöksenteossa, jolla myös voidaan parantaa palveluiden saatavuutta, esimerkiksi suuntaamalla palvelua paremmin ja parantamalla kohtaantoa.

Digimurroksen kehän vaikutus kansalaisiin tarkoittaa siis asiakasnäkökulmaa, jossa kansalaiset ovat aktiivisia digipalvelujen käyttäjiä, automaattisen palvelun vastaanottajia tai monikanavaisen palvelun käyttäjiä. Erityisesti aktiivisen digipalvelujen käyttäjän roolissa kansalaiselle merkittäviä mahdollistajia digimurroksen kehän äärellä ovat digitaidot ja digituki, saavutettavuus ja esteettömyys, inframahdollistajat ja digipalveluiden luotettavuus.

Digimurroksen kehän vaikutus yrityksiin on kuvattu viittä kautta. Asiakasnäkökulmasta julkishallinnon palvelun sujuva saatavuus edesauttaa myös yritysten elinvoimaa. Toisena tietoresurssien hyödyntäminen mahdollistaa yrityksille uusien toimintamallien tai palveluiden kehittämistä. Kolmantena yritysten elinvoima kehittyy palveluntarjoajan roolissa, kun julkinen sektori luo kysyntää digikehittämiselle. Neljäntenä julkinen sektori voi edesauttaa uusien toimintamallien syntymistä edistämällä yhtenäisyyttä palveluiden kehittämisessä, ja kutsumalla yrityksiä mukaan yhteiskehittämiseen. Viidentenä yritysten elinvoimaa mahdollistaa digiasiantuntijuuden ja soveltavan osaamisen kehittyminen.

Tietoturvan ja tietosuojan vivussa tietoturvan pitävyys sekä kybervarautuminen edesauttavat tietosuojan mukaista toimintaa, joka parantaa digipalveluiden luotettavuutta ja vaikuttaa kokemukseen luotettavuudesta sekä sitä kautta digipalveluiden käyttökokemukseen.

Lainsäädännön vivussa lainsäädännön tuki, kuten esimerkiksi ristiriitojen poistaminen, mahdollistaa tiedon avoimuuden ja hyödynnettävyyden edistämistä ja sitä kautta tietoresurssien hyödyntämistä. Lainsäädännön mahdollisuuksiin kansallisella tasolla vaikuttaa myös lainsäädännön ja kehittämisen tuki EU:n taholta.

Yhteiskehittämisen vivussa rahoitusmallien joustavuuden kehittäminen mahdollistaa yhtenäisempää palveluiden kehittämistä, jonka tulisi johtaa parempaan palveluiden yhteentoimivuuteen ja sitä kautta asiakkaan hallinnollisen taakan pienemiseen.

Taloudellisuuden vivussa tuottavampi julkishallinnon digipalveluiden kehittäminen edesauttaa prosessien tehokkuutta, jonka tulisi pienentää julkishallinnon kustannuksia ja parantaa tuottavuutta. Kun digitalisaation ansiosta saadaan aikaan vähemmällä resursseilla enemmän, tarkoittaa tuottavuuden lisäys myös parempaa palveluiden saatavuutta.

Kestävyiden vivussa resurssiviisauden huomioiminen digimurroksessa, mm. laitteiden ja konesalien hiilijalanjäljessä, edistää hiilineutraaliutta, jolla on merkitystä sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden toteutumisessa. Kun digitalisoimme kestäväällä tavalla, turvaamme luottamuksen yhteiskuntaan myös tältä osin. Kun yritysten uudet toimintamallit ja palvelut tukevat resurssiviisautta, voidaan puhua vihreästä siirtymästä.